PROFESORUL
VASILE D. ȚÂRA

DOI: 10.35923/AUTFil.59.17

Cred cu tărie că oricărui dintre cei care au lucrat în preajma domnului profesor univ. Vasile D. Țâra i-ar fi foarte ușor să pună pe hârtie, dintr-o suflare, câteva principii academice trăite de Domnia Sa și enunțate, în răstimpuri, cu patos, ca pentru a nu fi cumva, cândva prețuite mai puțin, apoi uitate cu totul. Sunt șase, șapte... – amintirea se înfiripă conștient și ne trădează deopotrivă, ecou al istoriei personale prin care am trecut ori în care suntem țesuți în prezent. De ce, dintre ele, doar două mi se impun astăzi, acesta este un fapt a cărui explicație trebuie căutată, așadar, nu în valoarea intrinsecă a acestora, ci, mai degrabă, în prefacerile societății și în cutumele care par a se fi împământenit de-o vreme.

*

„Dintre numeroasele instrumente ale ființei omenești, cel mai uluitor este, fără putință de tăgadă, cartea. Celelalte sînt prelungiri ale trupului. Microscopul, telescopul sînt prelungiri ale privirii; telefonul este o prelungire a glasului. Mai apoi avem plugul și spada, prelungiri ale brațului. Însă cartea e altceva: cartea e o prelungire a memoriei și a imaginației.” (Borges, 2006, 383).

Scriitorul argentinian J. L. Borges (celebrul bibliotecar din Buenos Aires) spunea aceste lucruri despre cărțile de literatură – convingere nutrită în propriu-i caz de lectura intensă a marii literaturi europene, de la vechile poeme și gramatici saxone, până la scrierile–radiografie ale lui Kafka. Acest lucru este însă valabil și în privința celorlalte cărți, a cărților de știință, care nu fac decât să descrie/să surprindă/să descopere un adevăr din afară,

preexistent lor. Și care se nasc din folosirea memoriei cărților de dinainte și din imaginarea unor căi noi de analiză și de înțelegere a faptelor.

Astăzi, verbul *a memora* înspăimântă. Totuși, omenirea nu are temeii să se dezică de el atunci când își numără, orgolioasă, câștigurile spirituale. Iar dacă lumea contemporană o face, dezavuând miezul spuselor unui gânditor ca George Steiner (2005, 44-45):

„memoria este «Mama Muzelor», înzestrarea umană care face posibilă instruirea. Judecata aceasta este totodată psihologică și [...] metafizică. În constructul platonician de Idei și Forme ideale, înțelegerea și lucrurile viitoare sunt o «comemorare», un act al amintirii ale cărei energii generatoare sunt orale. Cu o formulare mai generală, ceea ce știm *pe de rost* se va pârgui și se va răspândi înlăuntrul nostru. Textul memorat, înțeles în adâncimea lui interacționează cu existența noastră temporală. Modificându-ne experiența și fiind în mod dialectic modificat de ea. Cu cât sunt mai puternici «mușchii» memoriei, cu atât mai bine apărât este sinele nostru. [...] Din toate aceste motive, subestimarea rolului memoriei în didactica modernă nu este decât o mare prostie. Conștiința își aruncă astfel peste bord balastul vital”

nu este clar ce va ști să pună în loc, voind totuși să se ridice deasupra predecesorilor ei.

Pentru a-și asigura evoluția culturală, omenirea are nevoie, mai întâi, de o bibliotecă exterioară. Din care cititul și învățarea (în fapt, memoria) alcătuiesc apoi o bibliotecă interioară, selectată, a fiecăruia. Se înțelege, cred, că nu fac aluzie la *cealaltă* Bibliotecă – a cărei istorie, de la gândul zidirii ei, prin ne(mai)numărate, de la o vreme, bătălii birocratice și până la deschiderea ei pentru studenții și cercetătorii ce găsiseră prea strâmt spațiul vechi, se cuvine să fie amintită de alții –, ci la cea în care fiecare dintre noi, foștii studenți ai profesorului Vasile D. Țăra, și-a așezat și titluri precum:

Toponimice românești din Munții Apuseni (Băișoara, Săcel, Muntele Săcelului), [în] AUT, seria Filologie, IV (1966), p.197-220 (în colab. cu G. Giuglea); *Originea numelui topic Frij*, [în] „Limba română”, XIX (1970), nr. 1, p. 51-57; *Construcții sintactice în graiul de pe valea superioară a Șieului (Transilvania)*, [în] *Studii lingvistice*, Timișoara, TUT, 1976, p. 205-213; *Graiul din nord-estul Transilvaniei*, [în] „Anuarul Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectale”, seria A, 1, 1979, p. 347-356; *Despre „reromanizarea” limbii române literare*, [în] „Analele Științifice ale Universității Al. I. Cuza”, Iași, serie nouă III. E. Lingvistică, t. XXVIMX (1982-1983), p. 173-177; *Despre structura dialectală a dacoromânei*, [în] *Materiale și cercetări dialectale*, vol. II, Cluj-Napoca, [TUCN], 1983,

p. 354-365; *Termeni regionali de origine latină în Lexiconul de la Buda*, [în] *Studii de dialectologie*, Timișoara, TUT, 1984, p. 357-380; *Despre fixarea și evoluția normelor limbii literare*, [în] „Limbă și literatură”, 1994, vol. II, p. 8-14; *Despre teoria dialectelor literare*, [în] *Lucrările celui de-al XII-lea Simpozion Național de Dialectologie*, Baia-Mare, 5-7 mai 2006, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2006, p. 67-75; etc. etc. (vezi, mai pe larg, CV-ul domnului profesor, la adresa: <https://litere.uvt.ro/profesorii-nostri/>).

Și mai ales *Istoria limbii române literare. Privire generală*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978 (ed. a II-a, 1983, revăzută și adăugită), carte scrisă în colaborare cu ilustrul profesor univ. Ștefan Munteanu!

Pentru a nu rămâne sterp, cititul devine la un moment dat rostire: o oralitate pe care cineva o desfășoară mai întâi față de sine. Apoi, dacă ea se execută așa cum trebuie, oralitatea aceasta se extinde în afară, iar biblioteca fizică, din lăuntru unor ziduri de piatră, devenită prin lectură bibliotecă spirituală redevine bibliotecă exterioară prin împărtășirea conținutului ei cu ceilalți.

Rândurile de mai sus spun pe larg ceea ce profesorul Vasile D. Țâra afirma concis: mai întâi, pe urmele lui Platon, că *vocea învățătorului contează mai mult decât orice carte*; apoi, că *filologul, cercetătorul umanist, trăiește în egală măsură din lucrul solitar în bibliotecă și din întâlnirile cu ceilalți (colegi și studenți), unii împătimiți, ca și el*. Le-am auzit de suficient de multe ori încât să mi se pară că le știu de când lumea. Îmi trece prin minte că este posibil ca, repetându-le eu în fața studenților mei, cei care și le însușesc să le lege de mine, nu de înaintașii mei... Și atunci se vedește încă o dată importanța memoriei și a consemnării într-o formă oarecare a mulțumirii pe care o datorăm profesorilor noștri.

*

În anul 2021, domnul profesor Vasile D. Țâra a împlinit 80 de ani. Dintre aceștia, 58 sunt ani de carieră, ca profesor la Universitatea de Vest din Timișoara și cercetător în domeniul Filologiei, prin excelență. În acord, închei acest gând de grațitudine cu un fragment dintr-un *Codex aztec* de pe la 1524 (*apud* Manguel, 2011, 288):

*Aceia care citesc, aceia care
ne spun ceea ce citesc,
Aceia care întorc cu zgomot*

*Paginile cărților lor,
Aceia care au putere asupra
cernelii roșii și negre,
și asupra imaginilor,
Aceștia sunt cei care ne conduc,
cei care ne ghidează și ne arată calea.*

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- BORGES, Jorge Luis 2006: *Eseuri*. Traduceri și note de Irina Dogaru, Cristina Hăulică, Andrei Ionescu și Tudora Șandru-Mehedinți, [s.l.], Editura Polirom.
- MANGUEL, Alberto 2011: *Biblioteca nopții*. Traducere din limba engleză [de] Anca Stoiculescu, [s.l.], Editura Nemira.
- STEINER, George 2008: *Errata. O autobiografie*. Traducere din engleză și note de Diana Constantinescu-Altamer, București, Editura Humanitas.

Adina CHIRILĂ